

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ CỦA PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP, THẢO LUẬN THEO NHÓM DÀNH CHO HỌC SINH, SINH VIÊN TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG DU LỊCH HUẾ

TS. Trần Thị Ái Luyện
CN. Lại Văn Hoá

1. Đặt vấn đề

Trong thực tiễn cuộc sống, không phải ai cũng là một người hiểu biết về mọi mặt, có người có điểm mạnh về nhóm năng lực này, có người lại có điểm mạnh về nhóm năng lực khác. Có những tình huống, câu hỏi, những vấn đề phức tạp bị giới hạn trong một thời gian nhất định đòi hỏi phải có sự hợp tác giữa các cá nhân mới có thể hoàn thành nhiệm vụ.

Vì vậy, bên cạnh hình thức học tập cá nhân, để nâng cao hiệu quả học tập tốt cho đa số học sinh sinh viên (HSSV), tạo được hiệu ứng học tập tốt trong một tập thể, nhiều giáo viên đã nghiên cứu, áp dụng nhiều hình thức tổ chức học tập khác nhau giúp HSSV chủ động khám phá kiến thức chưa biết, thay vì thụ động tiếp nạp những kiến thức có sẵn. Giáo viên là người trực tiếp tổ chức hoạt động học tập và hướng dẫn, chỉ đạo HSSV tìm tòi kiến thức mới, vận dụng kiến thức đã biết một cách sáng tạo để giải quyết tình huống trong học tập và thực tiễn. Một trong những hình thức đã được áp dụng phổ biến trong các môn học tại trường Cao đẳng Du lịch Huế được chính chúng tôi sử dụng và tham khảo từ các đồng nghiệp khác đã ghi nhận được hiệu quả học tập cao, phát huy tốt vai trò chủ động tích cực của HSSV phải kể đến là tổ chức cho HSSV học tập và thảo luận theo nhóm.

Ngày nay, học tập theo nhóm vừa là một yêu cầu vừa là một phương pháp học được khuyến khích áp dụng rộng rãi, nhất là đối với HSSV. Trong xu thế hội nhập toàn cầu, vai trò của phương pháp học này càng trở nên quan trọng trong việc góp phần nâng cao hiệu quả học tập của người học nói riêng và chất lượng giáo dục nói chung. Với hình thức học tập và thảo luận theo nhóm, HSSV được học trong môi trường học tập thân thiện, thoải mái, không bị gò bó, luôn được gần gũi với bạn bè, thầy cô, được sự giúp đỡ của bạn học trong lớp, trong nhóm và thầy cô. Đặc biệt, những vướng mắc không rõ hoặc những vấn đề liên quan đến nội dung bài tập, tình huống không theo kịp trước đó sẽ được giải đáp phù hợp với năng lực, tâm lý của các em.

Tại Trường Cao đẳng Du lịch Huế, với việc sử dụng hình thức học tập và thảo luận theo nhóm gần như thường xuyên trong các

môn học và ở trong hầu hết tất cả giảng viên tại trường đã dần dần làm thay đổi bộ mặt phương pháp dạy học theo hướng tích cực của nhà trường.

Trên cơ sở bản thân đã từng trải nghiệm với vai trò là một thành viên tham gia trong các bài thảo luận nhóm; đã từng giao tình huống và tổ chức cho HSSV tại trường tiến



hành học tập, thảo luận theo nhóm khi học môn học của mình, chúng tôi mạnh dạn chia sẻ, đề xuất một số giải pháp chúng tôi đã áp dụng và đã có hiệu quả trong thời gian qua. Đồng thời cũng rút ra một số vấn đề cần đề xuất trong quá trình tổ chức học tập theo nhóm và thảo luận nhóm của HSSV tại Trường thông qua bài viết này.

2. Thực trạng

Thông qua hoạt động nhóm, các thành viên có thể cùng làm việc với nhau, chia sẻ những công việc mà chắc chắn một thành viên không thể tự làm được trong một thời gian nhất định. Không những thế, học tập và thảo luận theo nhóm còn thắt chặt tình bạn giữa các thành viên với nhau, giúp phát huy khả năng tư duy, trí tuệ của từng cá nhân và cả nhóm, giúp lĩnh hội và giải quyết các vấn đề học tập một cách nhanh chóng và hiệu quả. Quá trình học tập và thảo luận theo nhóm giúp HSSV có điều kiện nắm kiến thức chắc hơn, lâu hơn và đây là cơ hội học hỏi các phương pháp, kinh nghiệm học tập, phương pháp ghi nhớ kiến thức, phương pháp trả lời của các thành viên khác trong nhóm, từ đó nâng cao chất lượng học tập và thi – kiểm tra của mình. Ngoài ra, việc tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm giúp tăng dần khả năng thuyết trình, biểu đạt, phản hồi bằng các giác quan khác nhau: lời nói, hành động cũng như các ngôn ngữ hình thể, ánh mắt. Đặc biệt, thông qua hình thức làm việc theo nhóm, các giáo viên có thể phát hiện ra những HSSV có biểu hiện đặc thù (nhút nhát, tự ti) để qua đó có sự quan tâm, hướng dẫn giúp các em khắc phục hạn chế của mình, tự tin hoà nhập vào các hoạt động của tập thể.

Bên cạnh những tác động tích cực của việc học tập và thảo luận theo nhóm, vẫn còn một số tồn tại khi thực hiện như:

- Một số HSSV còn chưa mạnh dạn tham gia ý kiến, có tư tưởng ỷ lại, dựa dẫm vào các bạn cùng nhóm. Nhiều trường hợp thậm

chí không tham gia mà chỉ xin đưa tên vào danh sách nhóm.

- Một số trường hợp tự chọn thành viên trong nhóm đã khiến sự mất cân bằng trong kết quả bài tập nhóm được đưa ra. Chẳng hạn như, những HSSV ngồi gần nhau hoặc những sinh viên có học lực tốt thường chọn làm với nhau để tránh những bạn HSSV lười, không chịu tư duy.

- Việc tham chiếu các nguồn tài liệu tham khảo với nội dung bài học, tình huống được giao chưa phù hợp (chưa có sự chất lọc và kết hợp nhiều nguồn tài liệu với nhau). Điều này dẫn đến việc lựa chọn các nội dung để đưa vào đôi khi còn quá dài, không trọng tâm so với yêu cầu. Thực tế cho thấy, khi được giao một nội dung bài học, các nhóm hầu như đều sử dụng nguồn tham khảo từ internet và các nhóm đều chỉ chọn một nguồn đầu tiên để tham khảo để trình bày mà không chú trọng đến giá trị của trang web đó. Điều này đã dẫn đến những sự trùng lặp giữa các nhóm, nguồn kiến thức đưa vào chưa đảm bảo.

- Phần thuyết trình các nội dung đã đưa ra đa phần bị ấn định bởi một thành viên nhất định – thường là các thành viên có học lực tốt, có khả năng thuyết trình. Và phần trả lời các câu hỏi, các vướng mắc từ các nhóm còn lại cũng do thành viên này thực hiện.

- Một số bài tập, tình huống giáo viên giao còn đơn giản nên chưa phát huy hết tiềm lực hoạt động nhóm.

- Đường truyền internet tại các khu giảng đường còn chậm chạp do đó một số trường hợp các nhóm không có 3G, 4G phải di chuyển khiến việc quản lý, giám sát hoạt động nhóm còn bị hạn chế.

3. Một số giải pháp, đề xuất

Trên cơ sở kết quả của những lần tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm cho các khoá học đã giảng dạy, chúng tôi đã đưa ra một số giải pháp và đề xuất nhằm góp phần nâng cao hiệu quả phương pháp học tập và thảo luận theo nhóm của HSSV tại trường.

3.1. Giải pháp

* Đối với giáo viên:

Giáo viên nên có các phương pháp và cách thức chia nhóm phù hợp nhất (về số lượng thành viên trong mỗi nhóm, phù hợp với nội dung từng bài tập nhóm). Số lượng các thành viên trong một nhóm vừa đủ, không quá nhỏ cũng không quá lớn, đối với yêu cầu của từng loại công việc, từng loại nhiệm vụ để thiết kế nhóm. Tốt nhất nên thiết kế nhóm từ 3 đến 5 người. Cách thức chia nhóm cũng nên thực hiện ngẫu nhiên, tạo sự xáo trộn trong toàn lớp học. Chẳng hạn, chia theo số thứ tự của danh sách, chia theo số thứ tự tương ứng với vị trí ngồi hiện tại trong buổi học. Cách làm này sẽ tạo sự giao thoa của nhiều HSSV tụ họp trong một nhóm và cần có những lưu ý trong việc bố trí, sắp xếp các thành viên trong một nhóm nên theo quy luật “bù trừ”. Tức là đảm bảo các thành viên trong nhóm có cả người học tốt, người học chưa tốt, cả nam và nữ, có sự đan xen giữa các loại tính cách thuận tiện cho việc trao đổi, hỗ trợ lẫn nhau trong việc thực hiện nhiệm vụ học tập.

Trong một số trường hợp cần thiết (đối với các lần tổ chức học tập và thảo luận nhóm tiếp theo) cần có sự thay đổi các thành viên trong nhóm tùy theo từng lĩnh vực, nhiệm vụ của từng loại công việc. Vì một môi trường làm việc mới với những thành viên mới sẽ làm giảm sự nhàm chán, tạo nên hứng thú cho các thành viên trong nhóm. Mặt khác, việc thay đổi này cũng là cách rèn luyện cho HSSV khả năng thích ứng và học hỏi được nhiều hơn (vì mỗi người có một thế mạnh, có lượng kiến thức và cách học khác nhau) và có thể đưa kinh nghiệm từ hoạt động trong nhóm trước đó để truyền đạt lại cho nhóm mới hoạt động tốt hơn.

- Giáo viên cần hướng dẫn cách làm việc nhóm để SV có định hướng trong hoạt động nhóm, đặc biệt là trong buổi đầu tiên tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm trước khi

giao bài tập nhóm cho HSSV và đặc biệt là ấn định thời gian hoàn thành;

- Giáo viên cần để ý, quan sát và kịp thời can thiệp, xử lý khi có nhóm làm việc lộn xộn hoặc quá trầm. Thông qua giải pháp này, giáo viên sẽ có sự kiểm tra – đánh giá kết quả hoạt động nhóm một cách rõ ràng, chính xác, công khai và thường xuyên quan tâm đến việc rèn luyện các kỹ năng hoạt động nhóm cho sinh viên cũng như ghi nhận và đánh giá cao năng lực tự đánh giá kết quả hoạt động nhóm của từng nhóm học tập. Bên cạnh đó, kịp thời điều chỉnh và định hướng cho các nhóm gặp phải trở ngại từ đó tạo động lực cho HSSV tư duy tốt hơn.

- Hướng dẫn, hỗ trợ thường xuyên cho HSSV trong việc tra khảo các tài liệu tham khảo cũng như trích dẫn, lựa chọn các nội dung trước khi đưa vào bài thuyết trình. Công việc này góp phần hạn chế sự dàn trải khi đưa các nội dung liên quan tìm được (thường là đọc và đưa vào hết mà không có sự chắt lọc). Đồng thời, nội dung thuyết trình chính thức của nhóm sẽ ngắn gọn và dễ



hiểu, dễ nhớ hơn.

- Hướng dẫn HSSV tổ chức hoạt động trong nhóm khi tìm hiểu các nội dung: phân công nhiệm vụ rõ ràng (nhóm trưởng), hợp lý, giải quyết nếu có xung đột trái chiều các ý kiến.

- Giáo viên nên sử dụng kết hợp các hình thức khác nhau (sử dụng phần mềm power point, sử dụng giấy A0; sử dụng bảng) khi tổ

chức học tập và thảo luận theo nhóm căn cứ vào nội dung, yêu cầu của từng môn học, từng bài học, thời gian tiến hành... để lựa chọn và kết hợp các hình thức hoạt động nhóm cho phù hợp. Trên thực tế có nhiều hình thức học tập theo nhóm, mỗi hình thức lại phù hợp với những nhiệm vụ học tập khác nhau. Hơn nữa, mỗi hình thức học tập theo nhóm đều có những ưu và nhược điểm riêng. Chính vì thế chúng ta phải có sự lựa chọn, sử dụng kết hợp, linh hoạt các hình thức học tập để đem lại hiệu quả tốt nhất.

- Linh hoạt trong việc thay đổi nhiệm vụ của các thành viên trong nhóm để hạn chế tình thần ỷ lại của HSSV, đánh giá cụ thể và khách quan được chất lượng học tập của HSSV. Đồng thời, với cách làm này giáo viên sẽ phát hiện ra các “năng lực” của HSSV, để từ đó có cách thức phát huy hoặc hỗ trợ HSSV khắc phục hạn chế của bản thân. Đồng thời với giải pháp này, tất cả các thành viên trong nhóm đều có trách nhiệm nhắc nhở nhau tập trung vào nội dung bài tập, tình huống mà giáo viên đã đưa ra cho nhóm để kết quả nhóm đạt được cao nhất.

- Giảng viên cần chuẩn bị phiếu chấm điểm, nội dung của phiếu này cần được công bố trước khi HSSV bắt đầu nhận bài tập và triển khai hoạt động học tập và thảo luận theo nhóm.

- Cách thức đánh giá: sau phần thuyết trình của các nhóm, giáo viên nhận xét và yêu cầu các nhóm đưa ra những nhận xét lẫn nhau trên phiếu nhận xét giáo viên đã chuẩn bị trước đó. Việc làm phát huy tính dân chủ trong việc đánh giá đồng thời giúp cho giảng viên đưa ra kết quả cuối cùng một cách công bằng.

** Đối với học sinh, sinh viên:*

- Cần phải tích cực, chủ động tìm hiểu, trang bị các kiến thức về học tập theo nhóm thông qua sách, báo, internet, ... Đồng thời cần phải tham khảo nhiều nguồn tài liệu khác nhau, sử dụng các trang web chính thống;

- Cần hiểu rõ những điều cơ bản, những kết quả đạt được trong quá trình làm việc theo nhóm.

- Phải trật tự, lắng nghe và có những phản hồi phù hợp với nội dung thuyết trình đã được đưa ra cũng như các kiến thức liên quan đến bài học. Lưu ý, giáo viên yêu cầu các câu hỏi không mang tính chất đánh đố lẫn nhau;



- Phải thường xuyên chủ động trao đổi với giáo viên về các vấn đề liên quan tới nội dung, tình huống của nhóm

- Phát huy năng lực cá nhân và tinh thần làm việc tập thể để rèn luyện các kỹ năng bổ trợ cho nghề nghiệp.

3.2. Một số đề xuất

Để duy trì chất lượng của hình thức tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm đạt kết quả tốt đối với tất cả các môn học có tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm tại trường, chúng tôi có một số đề xuất như sau:

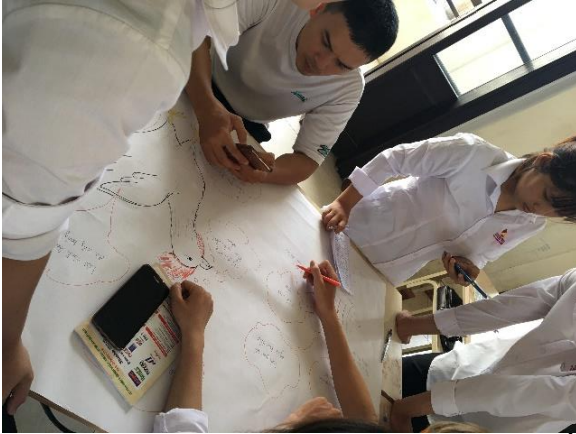
** Đối với trường:*

Thường xuyên kiểm tra các đường truyền internet để đảm bảo các hoạt động tra cứu hỗ trợ học tập được tốt hơn.

Tổ chức các buổi trao đổi, bàn bạc về phương pháp học tập, đặc biệt là phương pháp học tập theo nhóm cho HSSV giữa các giảng viên, cán bộ quản lý có kinh nghiệm toàn trường để cải thiện và hoàn thiện hơn

nữa cho hình thức tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm.

Chỉ đạo các đơn vị trực thuộc trường



xuyên có những hoạt động ngoại khoá và phát triển kỹ năng cho HSSV.

** Đối với giảng viên:*

Nên nhìn nhận đúng đắn về tầm quan trọng của phương pháp học tập theo nhóm trong HSSV, để qua đó tổ chức cho HSSV học tập theo nhóm khi cần thiết, với liều lượng, mức độ hợp lý theo các nội dung, chủ đề phù hợp.

Thường xuyên nghiên cứu, tìm hiểu, trao đổi với đồng nghiệp, học sinh, sinh viên để đa dạng hoá các dạng thực hiện trong tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm nhằm phù hợp đặc điểm hoạt động giảng dạy của giảng viên và học tập của HSSV tại trường.

** Đối với HSSV:*

- Cần thay đổi cách tư duy, cách suy nghĩ trong học tập, đặc biệt trong việc học tập và thảo luận theo nhóm, không nên có tâm lý ỷ lại và cho rằng đây là công việc tập thể, sẽ tạo nên sức ì cho nhóm.

- Cần đóng góp ý kiến thẳng thắn, mạnh dạn trao đổi với giảng viên và đặc biệt là cần có trách nhiệm phản ánh thật, kịp thời đối với những thành viên không tích cực trong nhóm. Đa số các bạn sợ mất tình cảm bạn

bè nên không dám nói ra ý kiến phê bình của mình, tuy nhiên nếu không nói thì dẫn đến hiệu quả làm việc nhóm không cao.

- Giữa các thành viên trong nhóm nên có sự động viên, khen ngợi khi ai đó làm được việc hay, có kết quả tốt, kể cả các bạn không tích cực đóng góp ý kiến thì cũng tìm cách để khen ngợi, khích lệ. Đây là yếu tố chính khiến một số HSSV sợ và không dám đưa ra ý kiến của mình.

- Mọi thành viên trong nhóm cần phải tôn trọng khi có ai trình bày quan điểm, ý kiến cá nhân trên tinh thần cùng lắng nghe và tiếp thu. Tránh gây căng thẳng thậm chí xung đột, mất đoàn kết.

4. Kết luận

Tóm lại, xuất phát từ xu thế phát triển chung của thế giới, của thời đại, yêu cầu cấp bách đang đặt ra đối với nền giáo dục là không ngừng đổi mới, hiện đại hóa nội dung và phương pháp giảng dạy. Chính vì yêu cầu và đòi hỏi của chương trình, nội dung, phương pháp giáo dục đặc biệt là đối với giáo dục nghề nghiệp thì phương thức tổ chức học tập và thảo luận theo nhóm là cần thiết, phù hợp đối với HSSV nói chung và đối với HSSV trường Cao đẳng Du lịch Huế nói riêng ở hầu hết các môn học.

Nguồn tham khảo

- [1]. <https://hachium.com/blog/doi-moi-phuong-phap-day-hoc-theo-huong-tich-cuc/>
- [2]. <https://kinhnghiemdayhoc.net/cach-to-chuc-hoat-dong-nhom-co-hieu-qua-cao/>
- [3]. <https://taogiaoduc.vn/hay-lam-cho-loi-khen-ngoi-cua-giao-vien-thuc-su-co-hieu-qua/>
- [4]. <https://www.careerlink.vn/cam-nang-tuyen-dung/nghe-thuat-quan-ly/13-cach-phat-huy-kha-nang-lam-viec-nhom-hieu-qua?>